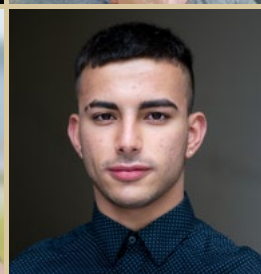

ÅRSRAPPORT 2021

FORANDRINGSFABRIKKEN

Kunnskap fra barn viser vei

TAKK FRA PROFFENE

2021 kickstarta med opplæringsdager med Statsforvalteren i Vestland og Trøndelag. Tre viktige dager, med mange fagfolk som ville forstå.

Selv om landet sakte men sikkert åpnet opp igjen, ble det også mange digitale foredrag og webinarer denne våren. Heldigvis nådde vi ut til veldig mange. Så mange at vi nesten ble veldig lei. Fordelen med digitale foredrag og webinarer var at vi fikk snakke for fagfolk og studenter selv om landet var stengt. Men vi gledet oss til å se engasjerte fagfolk og studenter direkte inn i øynene igjen. Ingenting slår de øyeblikkene.

Når det ble mindre reising fikk vi gjort ferdig mange viktige produkter. Dette var beskrivelser av god praksis, filmer, rapporter og viktige innspill til politikere og nasjonale myndigheter.

Proffer fra hele landet har møttes på REGIONENE MØTES. Dette er helgesamlinger der proffer fra ulike regioner møtes for viktig jobbing og mye kos. Mange proffer har sagt det har vært mye fint og viktig med å få møte proffer fra ulike steder i landet. Mange har fått venner fra helt andre steder i landet og flere har besøkt hverandre på kryss og tvers etterpå. Mange har sagt at disse helgene er viktige for å bli et knallbra profflag.

Etter et langt halvår var det endelig camp. Nesten 80 ungdommer var samlet, fordelt på 2 camper. Gjennom begge campene var det varmt, deilig, nesten sydenvær. Etterhvert begynte vi å si at vi var på sommercamp på Kreta. På campene jobbet vi med viktige oppdrag til Norge. Vi laget podcast og ga råd inn i et stort internasjonalt forskningsprosjekt. Mellom slaga spiste vi mye is, perlet armbånd og smykker, bada, spilte volleyball og kubb. Alt i alt ble det sommerens fineste opplevelse for mange av oss.

Selv om det var enda et rart år, fikk vi være med på veldig mange viktige ting. Vi åpnet en stor internasjonal forskerkonferanse med forskere fra mange land. Vi løp til Stortinget, gang etter gang, og takket av mange av de gamle stortingspolitikere. Vi ga viktige råd til riksadvokaten og alle statsadvokatene i Norge på deres årlige møte. Og vi har tatt et skikkelig slag for at barnevernloven skal være tryggere for barn.

Mulighetene for å gjøre forandring ble enda større det siste året. Studenter, fagfolk og nasjonale myndigheter lytter, litt mer og litt mer. Når vi proffene merker at det er sånn, blir det mulig å fortsette å være med å dele viktig kunnskap fra barn, rundt i hele Norge, til andre land i Europa og snart til hele verden.

Klemmer fra Proffene

FORANDRINGSFABRIKKEN KUNNSKAPSENTER

Henter kunnskap direkte fra barn

Forandringsfabrikken Kunnskapsenter jobber for å gjøre skoler, barnehager, hjelpetjenester og politi trygge og mer nyttige for de barna og ungdommene systemene er laget for. Idéen er at barn og unge har viktig kunnskap om disse systemene, og at politikere, fagfolk og studenter ofte mangler denne kunnskapen. Det siste tiåret har Forandringsfabrikken systematisk hentet inn erfaringer og råd fra barn og unge om hvordan de opplever møtene med skole, psykisk helsetjenester, barnevern, politi, NAV og rettssystem. Dette oppsummeres til kunnskap direkte fra barn. I 2017 ble Forandringsfabrikken Kunnskapsenter åpnet av statsministeren. Her samles kunnskap fra barn. Så langt Forandringsfabrikken vet, er dette eneste kunnskapsenter i Europa, som har som viktigste formål å samle og presentere oppsummerte erfaringer og råd, direkte fra barn og unge.

Forandringsmetodikk

For å hente inn, systematisere og formidle oppsummerte erfaringer og råd fra barn og unge, brukes en deltakende og praksisrettet metodikk. Forandringsmetodikk er utviklet i tett samarbeid med barn og unge. Den tar på dypt alvor at barn har rett til å si sin mening, på måter som oppleves trygge for dem. Metodikken består av prosessbeskrivelser og verktøy som bidrar til at mange ulike barn og unge kan delta. Den bygger tett på en metodikk brukt i aksjonsforskning, kalt Participatory Learning and Action (PLA).

Erfaringene og rådene hentes oftest inn på samlinger. Samlingene organiseres med vekt på å sikre at de oppleves tryggest mulig for de barna som deltar. De voksne som tilrettelegger er trente til å møte barn og unge med åpenhet og menneskevarme. Dette bygger på hovedfunn fra barn om hvordan voksne må være, for at barn skal kunne fortelle ærlig.

Erfaringer og råd oppsummeres

Erfaringer og råd fra samlingene dokumenteres i referater og annen skriftlig og visuell dokumentasjon. Dataene oppsummeres og systematiseres. Erfaringer og råd som går igjen fra mange barn og unge på mange steder i landet, blir undersøkelsens hovedfunn. Hovedfunnene blir byggesteinene i det vi kaller kunnskap direkte fra barn. Det gjøres ikke koblinger til teori eller generaliseringer.

Deltakere fra undersøkelsen presenterer

Kunnskapen fra barn presenteres i rapporter, filmer, podcaster, bøker og på nett. Deltakere i undersøkelsene kan inviteres med videre, som proffer, i formidlings- og fagutviklingsarbeid. Proffene presenterer kunnskap direkte fra barn for politikere, nasjonale myndigheter, fagfolk og studenter.

MANGE TAKK FRA HELE FF

På slutten av 2020 trodde vi at store nye skritt ville tas i 2021. Og det skjedde - med skritt etter skritt etter skritt. Her noen store og viktige:

Kunnskap fra barn ble hentet inn i større omfang enn tidligere og presentert på kryss og tvers av landet og til enda flere politikere, byråkrater, fagfolk og studenter.

Barns rettigheter etter FNs barnekonvensjon om hvordan de skal møtes, ble løftet høyere. Studenter fikk informasjon om disse barnrettighetene og de første studentdemokratiene gjorde vedtak om at universitetene må bli barnrettighetsuniversitet.

Samarbeidet med storbyene ble mulig igjen, med et fysisk storbytreff i november 2021. De første byene satte i gang et stort forandringsarbeid, i samarbeid med proffene og FF.

Samarbeid med politikere nasjonalt ble styrket. I juni 2021 takket proffer stortingspolitikere som avsluttet sin periode. Høsten 2021 ønsket de nye politikere velkommen til viktig samarbeid.

TAKK til alle dere barn og ungdommer som har bidratt med erfaringer og råd, i undersøkelser, profftreff, foredrag og dialoger med voksne. Digitale profftreff og aktiviteter, undersøkelser som noen ganger måtte gjøres digitalt og digitale foredrag. Takk for at dere har båret kunnskapen fra barn rundt i landet, som rådgivere for Norge. Proffcamp ble igjen et vakkert sommereventyr. Samlinger ble arrangert utover høsten. Fra tilbakemeldingene vet vi at mange barn og unge rundt i Norge, var veldig takknemlige for dette.

TAKK til studenter og fagfolk, for å invitere og lytte til proffene. TAKK politikere og myndigheter, for at dere vil forstå den viktige kunnskapen som barn har.

TAKK til FFs økonomiske støttespillere, for at dere forstår at kunnskap fra barn er viktig for å sikre kvalitet i tjenestene. TAKK til FFs styre, for at dere bidrar med trygghet, mot og spesialkunnskap. TAKK til fabrikkarbeiderne som treffer barn rundt i landet, oppsummerer kunnskapen fra dem og sammen med proffene løfter den til studenter, fagfolk, byråkrater og politikere. Dere er avgjørende for resultatene FF får.

I 2022 vil nye store ting skje. Vi gleder oss.

Marit Sanner
fabrikkleder

BARNES RETTIGHETER

Barnekonvensjonen ble gjort til norsk lov i 2003 gjennom menneskerettighetsloven. Bestemmelsene i konvensjonen ble bare delvis tatt i noen særlover. I 2014 ble også noen av de viktigste prinsippene tatt inn i Grunnloven § 104.

Barn har prosessrettigheter

Barnekonvensjonen gir barn rettigheter som sier hvordan voksne skal møte barn for å finne frem til hva som er det beste for barnet. Dette gjelder i alle handlinger og avgjørelser som berører barn og er barns rettigheter i prosess:

- Barnets rett til å få informasjon (art. 12 og generell kommentar nr. 12 avsnitt 25),
- Barnets rett til å uttale seg fritt (art. 12)
- Barnets rett til respekt for privatliv (art. 16)

Når disse rettighetene er sikret, kan barnets beste vurderes (art. 3). Barnets mening skal være et sentralt moment i denne vurderingen.

I 2021 bidro FF på mange ulike måter til å spre kunnskap om barns rettigheter og hvordan de kan sikres i praksis:

♥ Barns rettigheter ble tydelig i barnevernloven

I juni 2021 vedtok Stortinget ny barnevernlov. Barns rettigheter i prosess står her eksplisitt beskrevet i lovens kapittel 1. Vi er sikre på at proffenes beskrivelse av hva som er godt barnevern også var viktig som grunnlag for dette vedtaket. FFs mål er at alle særlover som berører barn skal få slike bestemmelser.

♥ Universitet vil sikre barns prosessrettigheter

På etterspørsel fra studenter, samarbeidet FF med studentdemokratier på UiT, NTNU, UiA og OsloMet for at kunnskap fra barn og barns rettigheter etter FNs barnekonvensjonen skulle inn på pensum på relevante studier. I løpet av høsten gjorde alle fire studentdemokratier vedtak på dette, og jobber nå opp mot universitetsledelsen for å få vedtaket implementert.

♥ Storbyer vil sikre barns rettigheter

I juni 2021 gjorde Stavanger og Tromsø kommune to viktige vedtak etter flere års samarbeid med FF. Stavanger bystyre vedtok en strategi om hvordan ansatte i Stavanger kommune skal samarbeide med barn, bruke barns kunnskap for å utvikle gode tjenester, og sikre barns prosessrettigheter. Oppvekststyret i Tromsø vedtok at alle styringsdokumenter og rutiner i kommunen skal sikre disse rettighetene. De to vedtakene satte i gang et videre samarbeid om å implementere barns rettigheter i kommunenes barnehager, skoler og hjelpetjenester. Høsten 2021 gjennomførte FF opplæring for oppvekstledelse og tjenesteledere i Stavanger og Tromsø.

♥ Storbytreff med oppvekstledere og politikere fra 9 storbyer

Oppvekstledelse fra Tromsø, Trondheim, Bergen, Stavanger, Kristiansand, Drammen og Oslo var samlet for viktig storbysamling. Proffer presenterte kunnskap fra FFs ferske undersøkelser om skole, PPT, barnevern, psykiske helsetjenester og politi. Storbyene presenterte hvordan og hvorfor de skal implementere barns prosessrettigheter og kunnskap fra barn i utvikling av tjenester i sin kommune. Oppvekstpolitikere ga innspill til hva de trenger kunnskap fra barn om for å ta gode beslutninger.

♥ Internasjonale webinar om Barnekonvensjonen

I 2021 arrangerte FF en webinarserie for organisasjoner fra rundt i verden som bruker kunnskap fra barn og barns rettigheter til å skape praksis - og lovendringer. Deltakerne var blant annet VOYPIC fra Nord Irland, Comparte fra Portugal, The Concerned for Working Children in India, De Anbragtes Vilkår fra Danmark og Voice of Children in Nepal. Webinarne besto av erfaringsutveksling om barns rettigheter i praksis, metoder for kunnskapsinnhenting fra barn, samt ideer for påvirkningsarbeid for å endre systemer for barn.

♥ Forandringsjuristene

I 2021 startet FF rettshjelpstiltaket «Forandringsjuristene» for å gi proffene i FF gratis rettshjelp. Juristene bistår proffene med saker innenfor en rekke rettsområder, som blant annet barnevernsrett, strafferett, sosialrett, helserett, utlendingsrett og alminnelig kontraktsrett. Forandringsjuristene bygget også en mediekanal hvor det blir delt informasjon om rettighetene barn har etter FNs barnekonvensjon og norske særlover.

SAMARBEID MED FORSKERE

I løpet av 2021 bidro FF med kunnskap fra barn og innspill om barns prosessrettigheter som partnere i styring- og referansegrupper i nasjonale og internasjonale forskningsprosjekter.

Et utvalg forskningsprosjekter

EN PILLE FOR SMERTEN med NKVTS: Forskrivning av vanedannende medisiner til barn og unge med vekt på å finne sammenhenger mellom medisiner og psykisk og somatisk helse.

CHILDREN'S RIGHT TO PARTICIPATION med UiB: Utvikle ny kunnskap og kompetanse knyttet til barns medvirkning i barnevernssaker. Bergen kommune, Fylkesnemndene for barnevern og domstoladministrasjonen er med i prosjektet.

PANDA - PARTICIPATION AND COLLABORATION FOR ACTION med NTNU: EU Erasmus + finansiert utviklingsprosjekt med mål om å styrke barn under 12 års involvering i barnevernet i Europa.

ORCHID m bl.a Karolinska Institutet og UiA: Sikre at tannhelsetjenesten tidlig kan identifisere vold og overgrep og følge opp barn.

#CARE4YOUNGTEETH med Sintef: Hvordan motivere unge til å ta bedre vare på tennene sine basert på kunnskap fra barn.

Internasjonale konferanser og forskningssamarbeid

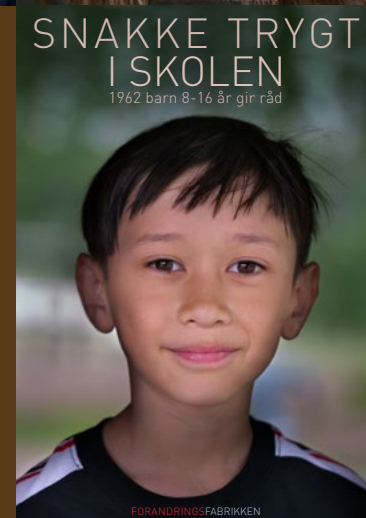
EUSARF (The European Scientific Association on Residential and Family Care for Children and Adolescents) arrangerte forskningskonferansen «Perspective of the Child». Proffer i FF innledet og avsluttet.

THE BERGEN EXCHANGES ON LAW AND SOCIAL TRANSFORMATION 2021 ved bla. UiB og Chr Michelsen Institute (CMI), ble arrangert og proffer presenterte "Young people as Experts by Experience"

NUBU I DANMARK (Nationalt center for forskning i udsathed blandt børn og unge), arrangerte konferanse. Proffer presenterte kunnskap fra barn for forskere og akademikere på danske profesjonshøgskoler.

Bachelor- og masterprosjekter

Studenter tar i økende grad kontakt med FF og vil ha kunnskap fra barn til sine bachelor- og masterprosjekter. I 2021 har proffer rundt i landet bidratt som informanter, på temaer som læring i skolen, mobbing, medisiner, rus, psykisk helsehjelp, fosterhjem, familierapi, samvær og ettervern.

SKOLE

Kunnskapsinnhenting

Undersøkelse - Snakke trygt i skolen

1962 elever i alderen 8-16 år gir råd om hvordan det må være på skolen for at de skal kunne snakke trygt. 36% av elevene har fått fortalt det viktigste skolen burde vite til en voksen på skolen. Svar som går igjen er at elever må få snakke med en trygg voksen, på et trygt sted. De må vite at det de sier blir tatt på alvor, de trenger nok info og må få vite før noe fortelles videre.

Undersøkelse - Spør oss, så får dere vite

200 barn i alderen 7-15 år gir råd om hvordan ekstrahjelp på skolen kan bli mest mulig nyttig. Svar som går igjen er at veldig få barn vet hva PPT er og at de hadde fått hjelp fra dem. Barna gir råd om hvordan barn må samarbeides med fra starten for å sikre nyttig ekstrahjelp.

Undersøkelse - Gi oss en sjanse

105 barn og unge i alderen 14-23 år med flyktningbakgrunn gir råd til skolen om hvordan de må bli møtt. Det som går igjen er at informasjon om rettigheter og hvordan skolesystemet fungerer er mangelfull. Et av ønskene er å få starte i klasser med jevnaldrende som snakker norsk, så tidlig som mulig. Får man snakke norsk lærer man norsk.

Proffklasser - Miniundersøkelser på skoler

I 2021 etablerte FF 28 proffklasser på barne- og ungdomsskoler over hele landet. Elever i proffklasser bidrar som rådgivere for Norge og tar tempen på hvordan norske skole kjennes for elever som går på skole NÅ. Rådene løftes for å inspirere studenter, fagfolk og politikere til hvordan de kan skape trygge skoler for flest mulig elever. Skoleproffer er også med på å lage filmer og materiell til bruk i kunnskapsenteret.

Kunnskapsformidling

♥ Rapporten «Snakke trygt i skolen» ble presentert i to lanseringer for fagfolk i skolen. På en tredje lansering deltok over 300 skoleledere over hele landet

♥ Rapporten «Spør oss så får dere vite» ble lansert til ansatte i PPT og skoler over hele landet. Rundt 200 personer deltok.

♥ Rapporten «Gi oss en sjanse» ble presentert av proffer med flyktningbakgrunn på lansering med 100 deltakere som møter unge med flyktningebakgrunn i jobben sin

♥ Proffer formidlet kunnskap fra barn til studenter i grunnskolelærerutdanning, barnehagelærerutdanning, spesialpedagogikk og sosialpedagogikk

♥ Proffer presenterte kunnskap fra barn og barnerettigheter til ansatte hos statsforvalterne i de fleste fylkene i Norge. Temaene var kompetanseutvikling, tilsyn og klage, spesialundervisning, meldeplikt, aktivitetsplikt og foreldresamarbeid

Systeminnspill

Innspill til Utdanningsdirektoratet om PPT og ekstrahjelp

Utdanningsdirektoratet stilte seg bak rapporten «Spør oss så får dere vite», og sendte den ut til Statped og UH-nettverket. Dette ble starten på en rekke innspill til Utdanningsdirektoratet i 2021 om hvordan PPT og ekstrahjelp i skolen må gjøres for at det skal bli trygt og nyttig for barn.

Vedtak om barns prosessrettigheter på Stortinget

Barnekonvensjonen ble inkorporert i 2003, men er kun delvis tatt inn i viktige lover for barn. Etter innspill fra proffer om at opplæringsloven og barnehageloven må være i tråd med FNs barnekonvensjon, ble dette innstilt av enstemmig utdanningskomiteé og vedtatt på Stortinget. Dette betyr at barns rettigheter til å få uttale seg fritt, til informasjon, privatliv og til at beslutninger tas til barnets beste, vil bli tydelige i norsk lov.

Høring om ny opplæringslov

FF ga innspill til ny opplæringslov om at barns prosessrettigheter må tas inn i kapittel 1, og hvordan loven må endres for å sikre disse rettighetene i skole-hjem samarbeid, ved tilrettelagt opplæring, og ved innføringsopplæring for elever som er nye i Norge. I tillegg ga FF konkrete innspill om skoledemokrati som sikrer reell deltakelse, stoppe-trygt-plan når elever bryter regler og at det ikke må brukes fysisk makt mot elever med unntak av nødrettssituasjoner.

PSYKISK HELSE

Kunnskapsinnhenting

Undersøkelse: Veien videre

215 unge 18-25 år gir råd til hvordan NAV-ansatte kan gi nyttig hjelp. Svar som går igjen handler om viktigheten av god informasjon om muligheter og rettigheter, og at ansatte må vise varme og ha tro på den unge. Rapporten inneholder råd om samarbeid slik at veien videre, ut fra NAV, blir tilpasset hver enkelt ungdom.

Kunnskapsformidling

♥ FF arrangerte i 2021 tjenesterettede webinar til helsesykepleiere, oppsøkende sosiale tjenester og PP-tjenesten. I tillegg ble det arrangert webinar om bekymringsmelding på tvers av tjenester. Til sammen ble det presentert kunnskap til over 1000 ansatte i psykisk helsetjenester for barn og unge

♥ Proffer presenterte kunnskap fra barn og barnerettigheter til tjenester og på fagdager med mange tjenester samlet, blant annet til 300 deltakere på den nasjonale helsesykepleierkongressen

♥ Proffer presenterte kunnskap fra barn og barnerettigheter til ansatte hos statsforvalterne i de fleste fylkene i Norge på et felles webinar om psykisk helse. Her ble det presentert råd til hvordan samarbeide med barn for å få god hjelp, med temaene henvisning, meldeplikt, opplysningsplikt, utredning og innsyn

♥ Rapporten «Vi vil dere skal forstå» med råd til hvordan voksne kan møte selvsykdom blant unge ble lansert for 450 fagfolk, studenter og forskere innen psykisk helse-feltet

♥ Proffer formidlet kunnskap fra barn og barnerettigheter til studenter innen psykologi, helsesykepleie, psykisk helsearbeid for barn og unge, psykososialt arbeid og sosialt arbeid

♥ Nasjonale beskrivelser av god praksis i skolehelsetjenesten, helsestasjon for ungdom, PP-tjenesten, oppsøkende sosiale tjenester, familieveiledningstjenester og bolig for enslige mindreårige flyktinger ble ferdigstilt, og presentert til over 50 kommuner

Systeminnspill

Innspill til ny tvangsbegrensingslov

Proffene ga innspill til helse- og omsorgsdepartementet i møter og gjennom høring om hva ny tvangsbegrensingslov må inneholde for å bli trygg og nyttig for barn. Viktigste innspill var at den må ha et eget kapittel om alt som omhandler barn og at barns prosessrettigheter må tydelig inn. Innspillene ble også formidlet til Sivilombudet, Psykologforeningen og NBUPF.

Høring om rusreform

FF viktigste innspill var at barn vil stoppes fra å ruse seg, men at måtene det gjøres på i dag ikke er trygge og nyttige. Barn må få hjelp, ikke straff. For at hjelpen skal bli nyttig, må den sikre barns prosessrettigheter og bygge på kunnskap fra barn. Proffene deltok på høring i Stortinget, møtte flere aktører på rusfeltet, skrev til media og holdt appell utenfor Stortinget. Rusreformen ble ikke vedtatt i 2021, og FF fortsetter i 2022 å løfte viktige endringer på rusfeltet sett fra barn.

Innspill til nasjonale retningslinjer for Helsestasjon- og Skolehelsetjenesten

FFs beskrivelser av god praksis for helsestasjon- og skolehelsetjenesten ble overrakt landsgruppa for helsesykepleiere og Helsedirektoratet. Dette ble starten på et samarbeid for å identifisere de viktigste endringene til nasjonale retningslinjer for helsestasjon- og skolehelsetjenesten. Viktigste innspill fra proffene var at retningslinjene må endre beskrivelsen av hvordan bekymringsmelding skal sendes. Dette stilte landsgruppa seg bak.

BARNEVERN

Kunnskapsinnhenting

Undersøkelse - Det handler om oss: I 2020 var det gjennom flere dommer i EMD søkelys på norsk barnevern når det gjelder samvær og tilrettelegging for tilbakeføring til biologiske foreldre. Foreldres rett til samvær var sentralt, barns rettigheter hadde mindre fokus. Derfor gjorde FF i 2020/2021 en undersøkelse med 100 barn, 7-18 år om hvordan samvær bør bestemmes. Dette som direkte innspill til den nasjonale debatten og til ny barnevernlov.

Undersøkelse - De tror de vet best: I 2020 ga cirka 100 barn råd til hva som er trygge og nyttige barneverninstitusjoner. Kunnskapsinnhentingen fortsatte i 2021, og tilsammen ga 152 barn 11-18 år råd om hvordan Norge må tenke nytt når barn skal flyttes hjemmefra.

Kunnskapsformidling

♥ FF arrangerte 2 webinarer for ansatte i barnevernet, med totalt over 2000 deltakere. Proffer presenterte hvordan barnevernet kan gjøre det trygt når de skal finne ut hvilken hjelp barn trenger, evaluere hjelpen med barn og følge opp barn i fosterhjem

♥ Proffer formidlet kunnskap fra barn til studenter på studier for barnevern og sosialt arbeid rundt i landet

♥ Rapporten om barneverninstitusjoner «De tror de vet best», ble lansert og overrakt til Sivilombudet, Helsetilsynet, utvalgsleder for barnevernsutvalget, BFD og Bufdir. Proffer forklarte hvorfor barneverninstitusjoner må lages med helt nye rammer for at det skal bli trygt å bo der

♥ Rapporten om samvær, «Det handler om oss», ble lansert for nesten 700 fagfolk, lærere på utdanninger, fylkesnemnder, direktorat, dommere og advokater. Rapporten ble sitert i en høyesterettsdom om samvær, der den ble brukt til å vise viktigheten av at barn får informasjon, får uttale seg fritt og blir lyttet til, og at deres rett til privatliv respekteres

♥ Proffer formidlet kunnskap fra barn til statsforvalteren i 2 regioner på tema meldeplikt, undersøkelse, innsyn og tilsyn. Statsforvalterne fikk gode råd til hvordan de kan sikre samarbeid med barn og barns prosessrettigheter i praksis

Systeminnspill

Historisk barnevernlov som har tatt inn barns prosessrettigheter

I 7 år har barn i barnevernet rundt i landet gitt dyrekjøpte råd til politikere og byråkrater for å bidra til en bedre barnevernlov. Et forslag til ny lov ble i april sendt fra departementet til Stortinget. Forslaget sikret ikke barns grunnleggende menneskerettigheter, og proffer gikk da til Stortinget og foreslo endringer. Stortinget vedtok da at ALLE barn i barnevernet har viktige rettigheter som gjelder i alle handlinger og avgjørelser som angår dem. Det ble vedtatt at barnets mening er viktig når man skal vurdere barnets beste, at barn kan snakke til barnevernet uten å måtte ha foreldrenes samtykke, og at barn må få informasjon om hvem som får vite det de forteller. Det ble også vedtatt at barn får ha med seg en trygghetsperson i all kontakt med barnevernet.

Forslag til regulering av politiets maktbruk i oppdrag mot barn under barnevernets omsorg

Proffene ga innspill til stortingspolitikere om å innføre strengere regulering av tvangsmidler mot barn i barnevernet. Proffene ba om at politiet ikke fikk lov til å bruke spyttmasker og bære våpen. I tillegg ba de om å lage en ny veileder for hvordan politiet kan gi bistand til barnevernet på en måte som ikke skader og lager traumer inni barn, men i stedet har fokus på trygghet.

Høringsinnspill om private aktører i velferdsstaten

Proffene delte innspill om negative konsekvenser av private aktører innenfor barneverntjenester. De advarte om at private aktører foreslår tiltak som kan gjøre det verre for barn, fordi de kan tjene penger på å beskrive barn og unge med flere problemer enn de har. Ved bruk av private aktører kan det også bli tatt beslutninger om barnet uten at barnevernet har snakket ordentlig med barnet. Dette gjelder både i kommunalt barnevern og på barneverninstitusjon. Proffene forklarte at det er skummelt at det i dag er kommersielle aktører som har de fleste plassene for ungdom som plasseres på tvang etter barnevernloven.

VOLD

Kunnskapsformidling

♥ Proffer formidlet kunnskap fra fagboka «Kloket om vold og overgrep» med erfaringer og råd fra 500 barn, til studenter på ulike studiesteder og innenfor ulike fagfelt: Pedagogikk, barnehage, sosionom, barnevern, sykepleier, politi, lege og psykolog. Proffer forklarte hva som er grunner til at så få barn forteller om vold eller overgrep, og hva som skal til for at flere forteller. De forklarte også hvordan voksne kan sikre beskyttelse i samarbeid med barn.

♥ Våren 2021 ble det arrangert webinar for ansatte i barnehage, skole, psykiske helsetjenester og politi. Proffer presenterte kunnskap fra barn om hvordan ta opp bekymring med barn og hvordan sende bekymringsmelding trygt til barnevernet i samarbeid med barn. Proffer hadde dialog med fagfolk fra barnehage, tannlege, barnevern og påtalemyndigheter. Tilsammen ble det presentert kunnskap til over 1000 fagfolk i ulike tjenester for barn og unge.

Systeminnspill

Innspill til justiskomiteens behandling av Statsbudsjettet 2022:

Proffene ga i 2021 for første gang innspill til justiskomiteens behandling av statsbudsjettet. Viktige innspill var at ny opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner må bli tryggere og mer nyttig for barn, ved å inneholde tiltak som direkte bygger på kunnskap fra barn og som samtidig sikrer barns grunnleggende prosessrettigheter etter FNs barnekonvensjon.

Innspill til stortingspolitikere: Proffer inviterte nye stortingspolitikere til å få kunnskap fra barn om hvordan rammene i Norge må være for at flere barn skal bli beskyttet fra vold eller overgrep. Proffer ga konkrete innspill til meldeplikt, avvergeplikt og tilrettelagt avhør.

POLITI OG RETTSSYSTEM

Kunnskapsformidling

♥ Proffene fortsatte i 2021 formidlingen av undersøkelsene «Rett og sikkert for oss», «Sint utenpå vondt inni» og boken «Kloket om vold og overgrep». Kunnskap ble formidlet til flere politidistrikt, dommere i tingretter, stortingspolitikere, riksadvokaten og alle statsadvokatene i Norge på deres årlige statsadvokatmøte

♥ Rapporten «Ikke slem - det handler om noe» med svar fra 103 barn og unge, 13-20 år, med erfaring fra bekymringssamtale, avhør og straff, ble lansert høsten 2021, for fagfolk og nasjonale myndigheter. Rundt 50 personer deltok fysisk på lanseringen

♥ Proffene holdt opplæring for nyansatte i det forebyggende politiet i Oslo og presentert kunnskap for studenter på politihøgskolene i Oslo og Bodø

Systeminnspill

Innspill til endringer i forvaltningsloven: Proffene ga konkrete innspill til justiskomiteen om ny forskriftshjemmel i forvaltningsloven (§ 13 g) som åpnet for deling av taushetsbelagte opplysninger med andre forvaltningsorganer. Viktigste innspill var at barns rettigheter må inn i ny bestemmelse for å sikre at endringene i forvaltningsloven blir trygg og rettsikker for barn.

Innspill til justiskomiteens behandling av Statsbudsjettet 2022: Proffene ga innspill om at tiltak mot barne-, ungdoms- og gjengkriminalitet og tiltak mot vold og overgrep mot barn må sikre barns rettigheter og bygge på kunnskap fra barn. Proffene formidlet innspillene til komiteen på muntlig høring, og fikk flere viktige spørsmål. I ettertid kom flere av medlemmene av justiskomiteen på hospitering i FF for å lære mer.

Lansering og overrekkelser av IKKE SLEM - Det handler om noe:

Rapporten gir viktige svar til Norge om ungdomskriminalitet, og hvordan tenke klokere om å stoppe kriminalitet. På lanseringen mottok statssekretæren rapporten på vegne av justisdepartementet og stortingspolitikere. Bufdir, Kripos, POD og PHS mottok også rapporten, og inviterte FF til å gi innspill til veiledere og retningslinjer for hvordan politi, rettssystem og forebyggende enheter møter unge i konflikt med loven.

Om proffene

Proffene ble i 2021 invitert til treff og aktiviteter rundt i landet:

Profftreff og helgesamlinger

På treff og helgesamlinger deler proffene råd til systemene og blir kjent med hverandre i et trygt fellesskap. FF arrangerte månedlige profftreff i hver av regionene: Troms, Trøndelag, Østlandet, Rogaland, Vestland og Agder. I 2021 ble det flest fysiske møter, og noen digitale treff. Det har også blitt arrangert helgesamlinger hvert kvartal, der proffene på tvers av regioner møttes i en av byene. Det ble gjennomført egne helger for fordypningsproffer som jobber i dybden med formidling av råd til ulike offentlige systemer og myndigheter.

FF gjorde i 2021 en satsing på barn og unge som er nye i Norge. Barn og unge i mottaksklasser og kombinasjonsklasser ble særlig invitert, og FF fikk mange nye proffer med erfaring fra å komme som ny til Norge. To helgesamlinger ble arrangert med temaet «råd til skolen fra de som er ny i Norge» - der målet både var å skape vennskap på tvers av bakgrunn, språk og kultur, og å samle inn råd til Norge.

Proffaktiviteter

Det ble arrangert månedlige aktiviteter for de aktive proffene. Eksempler: bowling, tur med grilling, bading, kino, teaterforestilling og klatrepark. I desember ble den faste julegrøt-tradisjonen gjennomført i hver region. Her var det god mat, julegave til alle proffene, og det ble gjort hyggelige aktiviteter som julekort-laging og perling.

Proffcamp

Proffcamp 2021 ble en stor suksess. Som de forrige årene ble campen delt i to, første del med skole- og psykisk helseproffer, og del to for barnevern- og politiproffer. I år varte proffcampen en dag lenger enn tidligere, med fire døgn per camp. Det var også rekordmange proffer som deltok, 80 proffer totalt. På camp be det delt masse viktige råd og proffer lagde podcast og film til politikere, fagfolk og studenter. Innimellom jobbing ble det tid til bading, volleyball, slackline, kubb, brettspill, perling, strikking og marshmellow-grilling på stranda. Siste kvelden ble rundet av med sanger, dans, sketsjer og diktlesing fra proffene til hverandre.

Viktige tall i 2021

17864 fagfolk og studenter fikk kunnskap fra barn på foredrag

336 politikere-proffmøtepunkt

714 proffer har bidratt i foredrag og møter

Proffer i media

I 2021 ble kunnskap fra barn og barnerettighetene løftet fra FF og til media. FF bidro i media med kunnskapsrapporter og proffer som løftet kunnskap fra barn. Her er noen eksempler:

Journalen: Barnekonvensjonen følges opp.

Om: FFs samarbeid med Oslomet, som førte til at Studentparlamentet på Oslomet vedtok resolusjonen «OsloMet som barnerettighetsuniversitet».

Universitetsavisa: Ønsker mer kunnskap fra barn og mer undervisning om barnerettigheter.

Om: FFs samarbeid med UiO, som førte til at Studenttinget gjorde vedtak med ønske om sterkt fokus på barnerettigheter i undervisningen

NRK.no: Medisinbruken blant unge øker – mange vet ikke hva de tar.

Om: Proffer i FF deler erfaring om å bli satt på medisiner i ung alder. De mener de ikke fikk god nok informasjon om medikamentene de puttet i seg.

Vårt land: Ny barnevernlov refsa av Silvilombodsmannen.

Om: FFs reaksjon på forslag til ny barnevernlov

Bergens tidende: Mistanke om at et barn utsettes for vold og overgrep? Slik går du frem.

Om: Proffer i FF deler råd om hva du gjør når et barn betror seg til deg.

Barnehage.no: Barns rettigheter må sikres når avvergingsplikten løftes.

Om: Kronikk av proffer i FF om hvordan du risikerer å bryte barns grunnleggende rettigheter hvis du melder vold og overgrep mot barn til politi eller barnevern uten å ha snakket med barnet det gjelder først.

Barnehage.no: Livsviktig kunnskap om barns rettigheter.

Om: FFs webinar der proffer delte råd om bekymringsmelding

Utdanningsnytt.no: Høyre oppfordrer lærere til å bryte barns rettigheter.

Om: Kronikk av proffer i FF som beskriver at hvis det innføres en ordning hvor foreldre/foresatte automatisk får beskjed når barnet deres er borte fra skolen, bryter det med barns grunnleggende rettigheter etter Barnekonvensjonen.

Forebygging.no: Klokhet om vold og overgrep.

Om: Anmeldelse av FFs bok "Klokhet om vold og overgrep"

Psykologisk.no: 500 barn og unge deler erfaringer og råd i ny bok om vold og overgrep.

Om: FFs bok "Klokhet om vold og overgrep", der over 500 barn som har blitt utsatt for vold og overgrep, deler nå sine råd og erfaringer.

Stavanger Aftenblad: – Skandale at ingen tar ansvar.

Om: FFs reaksjon på at verken storting, ministre eller direktorat raskt har sagt de vil skaffe seg oversikt over politioppdragene mot barnevernsbarn.

Psykologisk.no: Behandlere må forstå hva som ligger bak unge menneskers selvskading.

Om: Forandringsfabrikkens rapport "Vi vil dere skal forstå" som handler om barn og unge som selvskader.

Fontene.no: Syv av ti barn får ikke være med å bestemme hvordan samværene med foreldrene skal være.

Om: FFs lansering av rapport om samvær

Rett24: Barn i barnevernet får ikke snakket fritt om foreldrene.

Om: FFs rapport om samvær for barn i barnevernet, som viser at 62 prosent ikke har fortalt ærlig hva som er viktig for dem når det gjelder samvær med de biologiske foreldrene.

Erfaringskompetanse.no: Vi vil dere skal forstå – unge om selvskading.

Om: FFs nye rapport om unges erfaringer med selvskading og hvordan de opplever å bli møtt i skole og i helsetjenestene.

NRK.no Debatten: Tvang i psykiatrien

Om: Proff fra FF deltar i debatt om i hvilken grad tvang fører til mindre vold og at mennesker får det bedre. Kunnskap fra barn som sier at tvang står i veien for god behandling og kan gi nye traumer, ble delt.

Styring og organisering

FF er et kunnskapssenter organisert som en ideell stiftelse. Stiftelsen er et lag bestående av proffer, fabrikkarbeidere og et styre. FFs styre bidrar til trygg styring på administrasjon og økonomi. De har sin hovedkompetanse og primære fokus på virksomhetsstyring, strategiutvikling, hovedprioriteter samt kultur, verdier og holdninger.

FF har hovedkontor i Oslo og arbeider også fra større og mindre regionkontor i Bergen, Trondheim, Tromsø, Kristiansand og Stavanger.

Ved utgangen av 2021, var det 29 ansatte på heltid og deltid i FF, i tillegg til prosjektproffer knyttet til kontorene i Oslo, Bergen og Tromsø.

Proffene

Proffer er barn og unge i alderen 10-20 år som løfter frem erfaringer og råd fra barn om skole, barnehage, hjelpesystemer og rettsvesen. Barn og unge som bidro med svar i FFs undersøkelser inviteres til å være med videre som proffer. Da blir de med og formidler hovedsvar fra undersøkelser til fagfolk, myndigheter og utdanningene. I 2021 deltok cirka 350 proffer i FF, fra rundt om i landet. FFs mål er at proffene raskt blir møtt med mye menneskevarme og inkluderes i fellesskapet. Som proff deltar barn og unge lite eller mye og ingen trenger å bli medlem eller betale.

FFs arbeid gjøres i samarbeid mellom proffer med erfaring fra systemer for barn, og voksne ansatt som fabrikkarbeidere. I FF er proffer viktige og likeverdige samarbeidspartnere - som del av ledelse, rekruttering, opplæring og gjennomføring av arbeidet. Hovedsvarene fra undersøkelsene, løftet frem av proffer, bestemmer FFs strategi og prioritetsområder.

Fabrikkarbeidere

Fabrikkarbeidere er tilretteleggere i arbeidet med å hente inn kunnskap fra barn og bidrar til at kunnskapen skaper konkrete endringer som gjør systemer for barn trygge og nyttige. Hovedsvar fra barn sier at systemer laget for barn må samarbeide tett med barn. Dette svaret tar FF på alvor også når det gjelder hvordan arbeidet organiseres i egen stiftelse. Fabrikkarbeiderene er del av laget som bidrar til at likeverdig samarbeid mellom barn og voksne blir vanlig praksis i Norge.

FF var ved utgangen av 2021 organisert i følgende grupper:

- ♥ **Undersøkelse & Metode** arbeider med å hente inn erfaringer og råd fra barn og unge rundt i landet og samle den oppsummerte kunnskapen i rapporter og filmer
- ♥ **Fag & Utdanning** bidrar til at proffene formidler kunnskap fra barn til fagfolk og studenter, og driver utviklingsarbeid sammen med fagfolk slik at kunnskap fra barn blir oversatt til praksisendringer
- ♥ **Politikk & Juss** driver påvirkningsarbeid slik at politikere og nasjonale myndigheter tar kunnskap fra barn og barns rettigheter inn i lowerk og styringsdokumenter
- ♥ **Region & Proffoppfølging** holder kontakt med og følger opp proffer, arrangerer profftreff og proffaktiviteter. De har som oppgave å gi styrke til proffene og å være brobyggere for at de skal få nyttig hjelp i systemene
- ♥ **Org/adm og Internasjonalt** sikrer rammene rundt FFs arbeid, inntekt, personal, kommunikasjon og drift. Det internasjonale arbeidet hadde i 2021 fokus på innspill til internasjonale forskningsmiljø og samarbeid med organisasjoner i andre land som henter inn kunnskap fra barn

Faglige råd

FF arbeider tett sammen med fagfolk med ekspertise på ulike fagfelt. Disse gir viktige innspill om aktuelle problemstillinger og diskusjoner på sitt felt, og hvordan kunnskapen fra barn bør spilles inn for å øke kvalitet på faglig praksis.

Finansiering

FFs arbeid er i hovedsak finansiert ved midler over statsbudsjettet. 60% av FFs inntekter var i 2021 øremerkede midler fra Barne- og familiedepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Kunnskapsdepartementet. Dette er viktig støtte og anerkjennelse av arbeidet som gjøres av proffer og fabrikkarbeidere for å bidra til at barn og unge opplever skole og hjelpesystemer som trygge, nyttige og samarbeidende. I 2021 fikk FF også prosjektstøtte fra IMDI, Konfliktrådet, Statens Sivilrettsforvaltning, NAV, Helsedirektoratet og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

FF fikk prosjektstøtte fra Stiftelsen Kaare Berg, Eivind Astrup Stiftelsen, Gjensidigestiftelsen, TDVeen/Samfunnssentralen, Sparebankstiftelsen DNB, Lotteri- og stiftelsestilsynet, Antonstiftelsen, Bergesenstiftelsen og Stiftelsen Benjamin Johannessen. Noen inntekter kom fra boksalg og foredrag.

En varm takk til samarbeidspartnere og støttespillere!

Takk fra styret

For ett år siden sa vi at 2020 ble et annerledes år på grunn av Covid-19. Det ble også 2021; mindre reiser og fysiske arrangementer for kunnskapsinnhenting og- formidling, men svært omfattende digitale treff. Arbeidet med kunnskapsformidling gjennom Forandringsfabrikken Kunnskapssenter fortsatte på høytrykk. Særlig var barns rettigheter etter FNs barnekonvensjon i fokus – med historiske stortingsvedtak om at barns rettigheter må sikres bedre i barnevernloven og i ny opplæringslov.

Styret er stolte over det fenomenale arbeidet som er nedlagt av alle de barn og unge som har bidratt med sine erfaringer og kunnskap, og proffene som sammen med ansatte i Forandringsfabrikken har forfattet og redigert alle publikasjoner.

Om Styret skal trekke frem en ting vi er særlig stolt over, må det bli arbeidet med fremtidens fagfolk: I 2021 vedtok studentdemokratiet på 4 universiteter at kunnskap fra barn og barns prosessrettigheter skal inn på pensum på relevante studier, og dette kommer til å bety mye for hvordan barn blir møtt av ansatte i offentlige systemer.

Viktige publikasjoner fra Kunnskapssenteret

Mange viktige publikasjoner kom i 2021 – her vil vi trekke frem undersøkelse med 1200 skoleelver som ga viktige svar om hva som skal til for at skolen blir trygg. Viktige rapporter til offentlige systemer som barnevern, NAV, PPT og tjenester for flyktninger, er også verdt å merke seg.

Styrking av organisasjonen og lederskapet i Forandringsfabrikken

Viktig arbeid har blitt gjort med å tydeligere definere FFs verdigrunnlag og etablere en «verdikontrakt» som forklarer barnesyn og grunnverdier som er styrende for virksomheten. Det har skjedd en utvidelse av arbeidet i regionene, med ansettelse av studenter i deltidsstillinger. Organiseringen i grupper med gruppeledere med tydelig ansvar for strategiområder som ble etablert i 2020, fortsatte i 2021 med gode resultater.

Og som alltid: Proffenes dedikerte innsats for å skape endringer som skaper bedre hjelpesystemer for «neste generasjon» barn og unge. Proffer har formidlet kunnskap til et imponerende antall fagfolk, politikere og myndigheter. Rundt proffene finnes et godt etablert system med helgesamlinger, camp, treff og aktiviteter, der målsettingen både er innsamling av råd og å skape møteplasser og trivsel.

Vi vil også rette en særskilt takk til alle våre samarbeidspartnere og støttespillere. Dere gjør Forandringsfabrikken i stand til å gjøre den viktige jobben på en god måte.

Tusen takk for alle gode bidrag!

Vi i styret ser frem til nok et spennende år i 2022!

Odd Christopher Hansen

Styrets leder, på vegne av Styret

Viktige tall i 2021

17864 fagfolk og studenter fikk kunnskap fra barn på foredrag

336 politikere-proffmøtepunkt

714 proffer har bidratt i foredrag og møter